

ความหลากหลายของพรรณไม้ในบริเวณที่ศึกษา

จากการศึกษาทางอนุกรมวิธานของพรรณไม้ดอก บริเวณหิงานามต่อเนื่องถึงสุดแผ่นดิน ซึ่งอยู่ในเขตนอุทยานป่าหิงานาม อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ พื้นที่ทำการศึกษาระยะ 3 ตารางกิโลเมตร โดยเริ่มทำการศึกษาระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2535 ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2537 พบพรรณไม้ดอกที่เป็นพืชใบเลี้ยงคู่ทั้งสิ้น 141 ชนิด จัดอยู่ใน 107 สกุล และ 58 วงศ์ วงศ์ที่พบจำนวนมากที่สุดคือวงศ์ Fabaceae โดยพบทั้งสิ้น 14 สกุล 16 ชนิด ในจำนวนทั้งสิ้น 141 ชนิดนี้ มีไม้เพียงหนึ่งชนิด (*Dipterocarpus obtusifolius* Teijsm. ex Miq.) เป็นไม้เด่นของพื้นที่ พบเป็นจำนวนมากและกระจายทั่วไปตั้งแต่บริเวณหิงานามจนถึงสุดแผ่นดิน รองลงมาเป็นไม้พะยอม (*Shorea roxburghii* G. Don) พบมากโดยรอบบริเวณหิงานาม ไม้เต็ง (*Shorea obtusa* Wall. ex Blume) พบมากบริเวณสุดแผ่นดิน และไม้ก่า (*Tristanopsis burmanica* (Griff.) Peter G. Wilson & J. T. Waterhouse var. *rufescens* (Hance) J. Parn. & Nic Lughadha) พบมากระหว่างหิงานามและสุดแผ่นดิน เมื่อพิจารณาจากสภาพพื้นที่และข้อมูลที่ได้อาจสรุปได้ว่าพรรณไม้บริเวณอุทยานป่าหิงานามมีความหลากหลายในจำนวนชนิด สกุล และวงศ์มาก โดยเฉพาะจำนวนสกุล พบถึง 107 สกุล พรรณไม้ที่สำรวจพบแต่ละชนิดมักอยู่ในสกุลที่ต่างกัน ทำให้พบจำนวนสกุลมาก มีหลายวงศ์ที่พบเพียง 1 สกุล และ 1 ชนิด ยิ่งไปกว่านั้น บางชนิดพบเพียงต้นเดียวหรือสองต้นเท่านั้น (ตัวอย่างพรรณไม้ที่พบน้อยแสดงดังตารางที่ 5) จากการที่พบจำนวนชนิดในบริเวณที่ศึกษามาก แต่มีหลายชนิดที่ปริมาณของแต่ละชนิดมีน้อย อาจชี้ให้เห็นถึงสภาพป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ในอดีต แต่ภายหลังถูกรบกวนหรือทำลาย ทำให้พรรณไม้ส่วนหนึ่งถูกทำลายไป สังเกตได้จากบริเวณรอบ ๆ วนอุทยานฯ ซึ่งปัจจุบันไม่เหลือสภาพป่าปรากฏให้เห็นอีกแล้ว คงเหลือต้นไม้ใหญ่เพียงบางชนิดที่ลำต้นไม่สมบูรณ์ เช่น ยางปาย (*Dipterocarpus costatus* Gaertn. f.) ที่เหลือรอดจากการตัดฟัน เป็นต้นบ่งชี้ถึงความสมบูรณ์ของสภาพป่าในอดีต พรรณไม้ที่สำรวจพบบางชนิด เช่น หมกพัดคง (*Apodytes dimidiata* E. Meyer ex Arn.) พบเพียงต้นเดียวริมลำธารขนาดเล็กที่แม่น้ำไหลเฉพาะในช่วงฤดูฝนเท่านั้น คาดว่าเป็นชนิดที่ชอบความชื้น ซึ่งไม่แน่ว่าในอนาคตจะเหลือรอดอยู่ในบริเวณนี้ได้อีกหรือไม่ ปัจจุบันบริเวณรอบ ๆ วนอุทยานฯ ได้ถูกบกรกจับจองเป็นพื้นที่ทำการเกษตรหมดแล้ว คงเหลือเฉพาะบริเวณวนอุทยานฯ เท่านั้น ที่ยังคงมีสภาพป่าสมบูรณ์อยู่บ้าง

ในจำนวนพรรณไม้ที่สำรวจพบทั้งหมด ไม้ล้มลุกเป็นพวกที่พบการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด ซึ่งจะหมุนเวียนออกดอกและผลตั้งแต่ต้นฤดูฝนไปจนถึงต้นฤดูหนาว จะพบออกดอกมากในช่วงระหว่างเดือนกันยายน ถึงต้นเดือนพฤศจิกายน พรรณไม้ที่พบมีหลายชนิดที่มีรายงานว่า เป็นพรรณไม้ถิ่นเดียว (endemic) ของประเทศไทย ตัวอย่างเช่น เทียนนายเนย (*Impatiens*

noei Craib) เทียนก้ามกุ้ง (*Impatiens pseudochinensis* T. Shimizu) ขมิ้นต้น (*Hedyotis corymbiformis* Geddes) พุ่มวง (*Chamchaya spinulifera* H. Koyama) ซึ่งชนิดหลังนี้รายงานไว้ว่าเป็นพรรณไม้ถิ่นเดียว (endemic species) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (Koyama, 1984) ไม้ต้น ไม้พุ่มและไม้ล้มลุกบางชนิดมีข้อมูลการกระจายพันธุ์น้อย ทั้งข้อมูลทางด้านเอกสาร และตัวอย่างในพิพิธภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น พลองใบเล็ก (*Memecylon geddesianum* Craib) เป็นไม้ต้นขนาดเล็กขึ้นริมลำธาร เขียวพาน (*Linociera velutina* Kerr) เป็นไม้พุ่มขึ้นตามชอกหิน เถาฟ้าระงับ (*Argyreia breviscapa* (Kerr) Ooststr.) เป็นไม้ล้มลุกเถาเลื้อย (climbing herb) *Didymocarpus insulsa* Craib เป็นไม้ล้มลุกขึ้นเกาะอยู่ตามหน้าผา *Sonerila kerrii* Craib & Stapf เป็นไม้ล้มลุกที่ช่อบนอยู่ตามชอกหิน คาดว่าพรรณไม้เหล่านี้จะเป็นพรรณไม้ถิ่นเดียวของประเทศไทย พรรณไม้บางชนิด เช่น กาคาบแก้ว (*Dalechampia falcata* Gagnep.) มีรายงานว่าพบในประเทศไทย (เต็ม สมิตินันท์, 2523) แต่จากการศึกษาตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งในพิพิธภัณฑ์ทางสามแห่ง ไม่พบตัวอย่างพันธุ์ไม้ชนิดนี้ และในรายงานเรื่อง The Euphorbiaceae of Siam ของ Airy Shaw ก็ไม่ได้กล่าวถึงพืชชนิดนี้เช่นกัน

เมื่อเปรียบเทียบสภาพพรรณไม้บริเวณหินงามและสัดแผ่นดิน พบว่าพรรณไม้ที่ปรากฏ มีลักษณะค่อนข้างแตกต่างกัน บริเวณหินงามซึ่งส่วนใหญ่เป็นป่าหิน และมีป่าเต็งรังล้อมรอบ พรรณไม้ที่ปรากฏบริเวณลานหินหรือตามชอกหิน ส่วนใหญ่เป็นไม้พุ่ม และไม้ล้มลุกที่ออกดอกตามฤดูกาล ไม้ล้มลุกบางชนิดมีหัวใต้ดิน เช่น หัวประดู่ (*Eriosema chinense* Vogel) หรือชนิดอื่น ๆ ในวงศ์ *Covolvulaceae* นับว่าเป็นการปรับตัวเพื่อหนีแล้งของพืชเป็นอย่างดี ไม้พุ่มที่พบมากได้แก่ เขียวพาน (*Linociera velutina* Kerr) เสม็ดชุน (*Syzygium gratum* (Wight) S.N. Mitra var. *gratum*) และ ชะลัดหิน (*Alyxia pisiformia* Pierre ex Pit.) โดยเฉพาะเขียวพาน และ ชะลัดหิน มีดอกสีขาว กลิ่นหอม ทรงพุ่มสวยงาม มีศักยภาพในการนำมาปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์เป็นไม้ประดับได้เป็นอย่างดี ไม้ต้นที่ปรากฏให้เห็นบ้างในบริเวณนี้ได้แก่ เจริญพรนางแอ (*Carallia brachiata* (Lour.) Merr.) สภาพป่าโดยรอบหินงามซึ่งเป็นป่าเต็งรัง มีพรรณไม้ที่พบมากได้แก่ ยางเหียง (*Dipterocarpus obtusifolius* Teijsm. ex Miq.) พะยอม (*Shorea roxburghii* G. Don) รัก (*Gluta usitata* (Wall.) Ding Hou) และ ก่อขุ่น (*Lithocarpus harmandii* (Hickel & A. Camus) A. Camus) ที่พบปานกลางได้แก่ ชะมวง (*Garcinia cowa* Roxb.) ก้าว (*Tristania burmanica* (Griff.) Peter G. Wilson & J.T. Waterhouse var. *rufescens* (Hance) J. Parn. & Nic Lughadha) มะพอก (*Parinari anamensis* Hance) ไชหิน (*Tadehagi godefroyanum* (Kuntze) Ohashi) ไม้ต้นที่พบน้อยได้แก่ เหมือดคง (*Syzygium mekongense* (Gagnep.) Merr. & L.M. Perry) เหมือดปลาชิว (*Symplocos sumuntia* Buch.-Ham. ex D. Don) ซึ่งทั้งสองชนิดนี้ขึ้นอยู่ริมลำธารที่พบเป็นหิน มีน้ำบ้างเฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น อีกชนิดหนึ่งได้แก่ เน้านิน (*Ilex umbellulata* Loes.) พบเพียงต้นเดียวและเป็นต้นเพศเมีย ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษายังไม่พบต้นเพศผู้ของพืชชนิดนี้ในบริเวณใกล้เคียงเลย จึงเป็นที่น่าสงสัยว่า ต้นไม้ชนิดนี้ติดผลได้แสดงว่ามีต้นเพศผู้เหลืออยู่ แต่คาดว่ามีย้อยน้อยมาก นอกจากป่าเต็งรังโดยรอบหินงามแล้ว ยังมีร่องน้ำขนาดเล็กโดยรอบ ซึ่งในฤดูฝนมีน้ำไหล

และมีความชื้นมาก พรรณไม้ที่พบได้แก่ เหมือดคน (*Scleropyrum wallichianum* Arn.) กิ่งหันทอง (*Chonemorpha fragrans* (Moon) Alston) มหาถ่าน (*Linostoma decandrum* (Roxb.) Wall.) หัวดวง (*Syzygium grande* (Wight) Walp. var. *parviflorum* P. Chantaranothai & J.Parn.) ซึ่งแต่ละชนิดพบเพียง 1-2 ต้น เท่านั้น สำหรับกิ่งหันทอง มหาถ่าน และหัวดวง ซึ่งขึ้นอยู่ในร่องน้ำ ได้รับผลกระทบจากการสร้างบ้านพักรับรองของวนอุทยานฯ ซึ่งมีการปรับพื้นที่ ทำให้สภาพแวดล้อมเดิมเปลี่ยนไป ถ้าต้นไม้เหล่านี้ไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร อาจไม่สามารถอยู่รอดในพุ่มกันได้

บริเวณสัดแผ่นดินซึ่งมีหน้าผาทอดตัวเป็นแนวยาว มีลมพัดผ่านเกือบตลอดเวลา พรรณไม้ที่พบเป็นไม้ต้นเป็นส่วนใหญ่ สภาพป่ามีต้นไม้หนาแน่นกว่าบริเวณหินงาม ไม้ต้นที่พบมากได้แก่ ไม้เต็ง (*Shorea obtusa* Wall. ex Blume) เกล็ดตะเข้ (*Albizia attopeuensis* (Pierre) I.C.Nielsen var. *attopeuensis*) แดงหิน (*Syzygium helferi* (Duthie) P. Chantaranothai & J. Parn.) ก่อหยม (*Castanopsis argyrophylla* King) สำหรับเกล็ดตะเข้ ข้อมูลทางด้านการศึกษาพันธุ์ในประเทศไทยมีน้อย ที่พบปานกลาง ได้แก่ ช้อยจัน (*Engelhardia serrata* Blume) มะขามแป (Archidendron *clypearia* (Jack) I.C.Nielsen var. *clypearia*) ส้มแปหรือหัวแหวน (*Vaccinium sprengelii* Sleumer) ก้ายาน (*Styrax benzoides* Craib) กะอาม (*Crypteronia paniculata* Blume) ก่อตาควาย (*Quercus brandisiana* Kurz) ที่พบน้อย ได้แก่ *Schefflera angkae* (Craib) Shang คำมอกหลวง (*Gardenia sootepensis* Hutch.) โกงกางเขา (*Fagraea ceilanica* Thunb.) พรรณไม้ต่าง ๆ ที่พบในบริเวณนี้มีหลายชนิดที่เป็นพรรณไม้ซึ่งมักพบกันในที่ระดับสูงกว่า 1,000 เมตร ขึ้นไป เช่นเดียวกับที่เขาเขียววนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ บริเวณลานหินแตก ภูหินร่องกล้า หรือบนภูกะดิง ตัวอย่างเช่น ส้มแปหรือหัวแหวน พบนภูกะดิง (Koyama, 1986) และบนเขาเขียว เขาใหญ่ (Tem Smitinand, 1968) ก้ายาน โกงกางเขา และ *Schefflera angkae* (Craib) Shang พบบริเวณลานหิน ภูหินร่องกล้า (กิติเชษฐ ตรีดิษฐ์, 2532) หรือก่อกตาควายที่ปกติพบทางภาคเหนือของประเทศไทยและตอนเหนือของประเทศไทยมา (Barnett, 1944) ก็พบในบริเวณนี้ด้วย นอกจากนี้บริเวณหน้าผาที่มีลมพัดผ่าน มีพืชอิงอาศัยเกาะอยู่บนต้นไม้มาก โดยเฉพาะกล้วยไม้จะพบเห็นได้ทั่วไป พืชพวกกาฝากที่พบในบริเวณนี้ จากการสังเกตพบว่าเกาะอยู่หนาแน่นบนต้นไม้บางชนิดเท่านั้น เช่นต้นเต้าต้น (*Diospyros ehretoides* Wall. ex G. Don) นอกจากนี้ยังพบว่า กาฝากตีนปุย (*Viscum articulatum* Burm. f.) ยังเป็นกาฝากของกาฝากอีกชนิดหนึ่ง คือกาฝากเหลือง (*Dendrophthoe falcata* (L.f.) Ettiingsh.)

พรรณไม้ในบริเวณที่อยู่ระหว่างหินงามและสัดแผ่นดิน โดยส่วนใหญ่มีลักษณะใกล้เคียงกับพรรณไม้ทั้งสองแห่ง แต่โดยภาพรวมแล้วไม่เห็นว่ามีความแตกต่างเด่นชัดเหมือนบริเวณหินงามและสัดแผ่นดิน

ตารางที่ 5 รายชื่อพืชใบเลี้ยงคู่ที่พบน้อยบริเวณหินงาและสุดแผ่นดิน วนอุทยานป่าหินงาม
อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
ANNONACEAE	<i>Goniothalamus</i> sp.	-
APOCYNACEAE	<i>Chonemorpha fragrans</i> (Moon) Alston	กั้งหันทอง
AQUIFOLIACEAE	<i>Ilex umbellulata</i> Loes.	เนาใน
ARALIACEAE	<i>Schefflera angkae</i> (Craib) Shang	-
ASCLEPIADACEAE	<i>Dischidia</i> sp.	-
BALSAMINACEAE	<i>Impatiens noei</i> Craib	เทียนนายเนย
BUDDLEJACEAE	<i>Buddleja asiatica</i> Lour.	ราชชาวดีป่า
CONVOLVULACEAE	<i>Argyreia breviscapa</i> (Kerr) Ooststr. <i>Argyreia obtecta</i> C.B. Clarke <i>Merremia</i> sp.2	เถาฟ้าระงับ เครือหูเงิน -
GESNERIACEAE	<i>Didymocarpus insulsa</i> Craib	-
ICACINACEAE	<i>Apodytes dimidiata</i> E.Meyer ex Arn.	หมักพักดง
LAMIACEAE	<i>Ceratanthus</i> sp.	-
Lauraceae	<i>Beilschmiedia roxburghiana</i> Nees <i>Cinnamomum iners</i> Reinw. ex Blume	มะดุก อบเชย
LOGANIACEAE	<i>Fagraea ceilanica</i> Thunb.	โกงกางเขา
LORANTHACEAE	<i>Dendrophthoe falcata</i> (L.f.) Ettingsh. <i>Scurrula ferruginea</i> (Jack) Danser	กาฝากเหลียง กาฝากขน

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
MELASTOMATACEAE	<i>Osbeckia stellata</i> Ham. ex Ker-Gawl var. <i>crinita</i> (Benth. ex Naud.) C.Hansen <i>Sonerila</i> sp.	เอ็นอ้าน -
MEMECYLACEAE	<i>Memecylon geddesianum</i> Craib	พลองใบเล็ก
MORACEAE	<i>Ficus tinctoria</i> G.Forst ssp. <i>gibbosa</i> (Blume) Corner	กร่าง
MYRTACEAE	<i>Syzygium grande</i> (Wight) Walp. var. <i>parviflorum</i> P.Chantaranothai & J.Parn. <i>Syzygium mekongense</i> (Gagnep.) Merr.& L. M.Perry	หวาดง เหมือดดง
ONAGRACEAE	<i>Ludwigia octovalvis</i> (Jacq.) P.H.Raven	หญ้ารกนา
RUBIACEAE	<i>Gardenia sootepensis</i> Hutch. <i>Hedyotis corymbiformis</i> Geddes <i>Prismatomeris sessiliflora</i> Pierre ex Pit.	คำมอกหลวง ขม้นต -
SCROPHULARIACEAE	<i>Striga asiatica</i> (L.) Kuntze	หญ้าแม่มด
SYMPLOCACEAE	<i>Symplocos sumuntia</i> Buch.-Ham. ex D.Don	เหมือดปลาชิว
THYMELAEACEAE	<i>Linostoma decandrum</i> (Roxb.) Wall. <i>Wikstroemia polyantha</i> Merr.	มหาก้าน -
VISCACEAE	<i>Viscum articulatum</i> Burm.f.	กาฝากตีนปู้

พรรณไม้บริเวณหินงามและสัดแผ่นดิน เปรียบเทียบกับพรรณไม้บริเวณใกล้ เคียง

พรรณไม้บริเวณป่าหินงามที่ได้จากการสำรวจ เมื่อเปรียบเทียบกับบริเวณใกล้ เคียงแล้ว พบว่า พรรณไม้บางส่วนมีความใกล้เคียงกับพรรณไม้บริเวณเขาเขียว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ลานหินแตก อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า และภูกระดึง ดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งแต่ละแห่งมีความสูงประมาณ 1,300 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ในขณะที่บริเวณวนอุทยานป่าหินงามอยู่ในระดับความสูงที่ต่ำกว่า คือระหว่าง 600-850 เมตรเท่านั้น จากการศึกษาศาสนาภูมิประเทศจากแผนที่พบว่า พันธุ์เหล่านี้อยู่ในแนวต่อเนื่องและใกล้ชิดกัน โดยเริ่มตั้งแต่เขาเขียว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งอยู่ในแนวเทือกเขาพนมดงรัก ติดต่อไปยังทิวเขากำแพง ทิวเขาแดงพญาเย็น และทิวเขาเพชรบูรณ์ อาจกล่าวได้ว่า บริเวณวนอุทยานป่าหินงามตั้งอยู่ในแนวการกระจายพันธุ์ของพรรณไม้ในเทือกเขาเหล่านี้ ปัจจุบันพื้นที่ที่เคยมีสภาพป่าต่อเนื่องกันในอดีต ได้ถูกบุกรุกทำลาย ทำให้สภาพป่าขาดความต่อเนื่อง

เมื่อเปรียบเทียบขนาดของพื้นที่บริเวณที่ทำการศึกษา ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 3 ตารางกิโลเมตร กับพื้นที่บริเวณลานหิน อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 2 ตารางกิโลเมตร พบว่า ในขนาดของพื้นที่ไม่แตกต่างกันมากนัก มีจำนวนของพรรณไม้ดอกค่อนข้างแตกต่างกันมาก โดยบริเวณลานหิน พบพรรณไม้ดอกทั้งพืชใบเลี้ยงเดี่ยวและใบเลี้ยงคู่ จำนวน 88 ชนิด (กิติเชษฐศรีศิริ, 2532) ในขณะที่บริเวณหินงามและสัดแผ่นดิน มีพรรณไม้ดอกเฉพาะพืชใบเลี้ยงคู่ จำนวนถึง 141 ชนิด จะเห็นว่าพื้นที่ทำศึกษามีความหลากหลายของพรรณไม้มาก

เป็นที่น่าสังเกตว่าบริเวณที่มีสภาพพื้นที่บางส่วนคล้ายป่าหินงาม เช่น ภูกระดึง มักจะพบทั้งหม้อข้าวหม้อแกงลิง (*Nepenthes* spp.) และจอกบววย (*Drosera burmannii* Vahl) ซึ่งเป็นพืชกินแมลงขนาดเล็ก แต่บริเวณหินงาม ไม่พบหม้อข้าวหม้อแกงลิง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาถึงสาเหตุที่ไม่พบหม้อข้าวหม้อแกงลิงในบริเวณนี้

ปัญหาและอุปสรรค

พรรณไม้ที่พบจากการสำรวจทั้งสิ้น 141 ชนิด 107 สกุล 58 วงศ์ มีจำนวน 7 ชนิด ที่ตรวจสอบได้แค่ชื่อสกุล คือ

1. *Goniothalamus* sp. จากการศึกษาเอกสารพบว่าใกล้เคียงกับ *G. calvicarpa* Craib แต่ไม่สามารถตรวจสอบได้แน่ชัดว่าเป็นชนิดเดียวกัน เพราะตัวอย่างเทียบเคียงในพิพิธภัณฑ์พืชมีสภาพไม่สมบูรณ์

2. *Dischidia* sp. จากการตรวจสอบพบว่าใกล้เคียงกับ *D. acuminata* Cost. ที่รายงานไว้ใน Flora Siamensis Enumeratio vol.3 ค.ศ. 1951-1954 คือเป็นชนิดที่ไม่มี corona ซึ่งต่างจากลักษณะบรรยายและภาพของ *D. acuminata* Cost. ที่ปรากฏใน

Flore Generale de L' Indo-Chine IV หน้า 148 และภาพที่ 19 หมายเลข 12 ค้าง
ตัวอย่างที่พบในประเทศไทย น่าจะเป็นชนิดอื่น หรือชนิดใหม่ แต่ยังไม่สามารถตรวจสอบให้แน่ชัด
ได้

3. *Merremia* sp.1 จากการตรวจเอกสารทางพฤกษณกรมวิธานของประเทศ
เพื่อนบ้าน หรือจากเอกสารที่ทำการวิจัยเฉพาะพืชกลุ่มนี้ตามวารสารต่าง ๆ ไม่พบว่าใกล้เคียงกับ
ชนิดใด และจากการศึกษาตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งในพิพิธภัณฑ์พืช ไม่ปรากฏว่ามีตัวอย่างใกล้เคียงกับ
ชนิดที่สำรวจพบนี้ คาดว่าอาจเป็นพืชชนิดใหม่ หรือพืชที่พบในประเทศไทยเป็นครั้งแรก

4. *Merremia* sp.2 ไม่สามารถตรวจสอบชื่อชนิดได้เช่นกัน ตัวอย่างในพิพิธภัณฑ์พืช
จากการศึกษาพบเพียง 2 ชิ้น และยังไม่ได้ตรวจสอบถึงชื่อชนิดเช่นเดียวกัน

5. *Ceratanthus* sp. จากการตรวจสอบกับเอกสารอ้างอิง ไม่พบว่าใกล้เคียง
กับชนิดใดและตัวอย่างในพิพิธภัณฑ์พืชก็มีอยู่เป็นจำนวนน้อย และยังไม่ได้รับการตรวจสอบถึงชื่อชนิด
เช่นกัน

6. *Pogostemon* sp. จากการตรวจสอบกับเอกสารอ้างอิง พบว่าใกล้เคียงกับ
Dysophylla cruciata Benth. แต่จากการเปรียบเทียบตัวอย่างในพิพิธภัณฑ์พืช พบว่า สีของ
ขนที่ใบ ขนาดของใบ และลักษณะช่อดอกแตกต่างกันมาก จึงยังไม่สามารถสรุปได้ว่าเป็นชนิดใด

7. *Sonerila* sp. ใกล้เคียงกับ *Sonerila kerrii* Craib & Stapf แต่ทุก
ส่วนของลำต้นเกลี้ยง จึงยังไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นชนิดใด

ข้อ เสนอแนะ

1. จากการสังเกตพบว่า ในการเดินทางออกไปเก็บตัวอย่างพรรณไม้ครั้งแรก ในปี
พ.ศ. 2535 สภาพป่าและพรรณไม้ยังคงสภาพตามธรรมชาติอยู่มาก แต่ในระยะหลังสภาพพื้นที่และ
พรรณไม้ได้รับผลกระทบค่อนข้างมากจากนักท่องเที่ยว และการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
ในวนอุทยานฯ จึงน่าจะสนับสนุนให้จัดตั้งวนอุทยานแห่งนี้เป็นอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้มีกฎหมาย
คุ้มครองที่เข้มงวด พร้อมทั้งเพิ่มอัตราค่าล้างของเจ้าหน้าที่ และงบประมาณเพื่อการดูแลรักษาต่อไป

2. พื้นที่ในลักษณะ เช่นเดียวกับวนอุทยานป่าหินงามนี้ ยังมีอีกมากที่ยังไม่ได้รับการสำ-
รวจและศึกษาทางพฤกษณกรมวิธาน จึงควรที่จะสนับสนุนให้มีการสำรวจและศึกษาทางด้านนี้
ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของเศรษฐกิจ
หรือการแพทย์ ก่อนที่พืชจะถูกล่าลายหมดไปโดยเปล่าประโยชน์ งานวิจัยในสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
กับพืชจะกระทำไม่ได้ หากยังมีปัญหาเกี่ยวกับชื่อวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องของพืช เพราะจะก่อให้เกิด
ความสับสน ไม่อาจสื่อความหมายให้เข้าใจได้ถึงสิ่งเดียวกัน งานทางด้านพฤกษณกรมวิธานช่วย

แก้ปัญหาเหล่านี้ได้ จึงควรสนับสนุนให้มีการวิจัยทางด้านต่อไป

3. พรรณพืชหลายชนิดในบริเวณที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ ควรจะได้มีการศึกษาต่อไป ตัวอย่างเช่น พืชในสกุล *Centranthera* ซึ่งมีรากสีเหลือง พบว่าเมื่อทำตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง และผ่านขั้นตอนการอบน้ำยาเพื่อรักษาสภาพ จะมีสีเหลืองละลายออกมารากเป็นจำนวนมาก จึงควรที่จะศึกษาถึงคุณสมบัติทางเคมีของสี และการสกัด เพื่อที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

4. เป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างจอกบววย (*Drosera burmannii* Vahl) กับหม้อข้าวหม้อแกงลิง (*Nepenthes* spp.) ซึ่งพืชทั้งสองกลุ่มเป็นพืชกินแมลงที่มักพบขึ้นอยู่ร่วมกันเสมอ แต่ไม่พบหม้อข้าวหม้อแกงลิงบริเวณป่าหินงาม

นอกจากพรรณไม้ดอกใบเลี้ยงคู่ที่สำรวจพบแล้ว ยังได้สำรวจและศึกษาพืชใบเลี้ยงเดี่ยวเพิ่มเติมอีก 67 ชนิด จัดอยู่ใน 38 สกุล 11 วงศ์ วงศ์ที่พบมากที่สุดได้แก่วงศ์กล้วยไม้ (ORCHIDACEAE) พบทั้งสิ้น 22 สกุล 37 ชนิด ในจำนวนนี้มีบางชนิดเป็นพรรณไม้ถิ่นเดียว (endemic) ของไทย ตัวอย่างเช่น *Bulbophyllum propinquum* Kozl. และ *Habenaria humistrata* Rolfe & Downie ทั้งสองชนิดนี้เคยมีรายงานพบที่จังหวัดเชียงใหม่ บางชนิดเคยมีรายงานพบเฉพาะทางภาคใต้บริเวณจังหวัดพังงา เช่น *Bulbophyllum lemniscatioides* Rolfe บางชนิดเป็นพรรณไม้ที่สำรวจพบเป็นครั้งแรกในประเทศไทย (new recorded) และพบที่บริเวณวนอุทยานป่าหินงามแห่งนี้ คือ *Bulbophyllum parviflorum* Par. & Rchb.f. ถ้าได้มีการสำรวจเพิ่มเติมมากขึ้นจะทำให้ทราบข้อมูลการกระจายพันธุ์ของพันธุ์ไม้เหล่านี้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้อำนวยการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีโครงการที่จะศึกษาสำรวจกลุ่มพืชใบเลี้ยงเดี่ยว อย่างละเอียดต่อไป เพื่อให้วนอุทยานป่าหินงาม มีข้อมูลพรรณไม้ที่สมบูรณ์ที่สุด และลักษณะงานเช่นนี้ น่าจะได้กระทำให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่าง ๆ ซึ่งจนถึงบัดนี้ยังไม่พบข้อมูลพรรณไม้ที่ชัดเจนแม้แต่แห่งเดียว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพรรณไม้ท้องถิ่น ซึ่งเป็นข้อมูลที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาทางด้านทรัพยากรพันธุ์พืช อนุกรมวิธานพืช นิเวศวิทยา ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน การท่องเที่ยว รวมทั้งการอนุรักษ์และการฟื้นฟูสภาพป่า นอกจากนี้ หากได้มีการจัดพิมพ์เผยแพร่ ก็จะเป็นการให้ความรู้แก่ประชาชน และเป็นแรงจูงใจให้มีการศึกษา สำรวจทรัพยากรพรรณพฤกษชาติของไทยได้อย่างกว้างขวางต่อไป